

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

19. července 2012*

„Kasační opravný prostředek — Hospodářská soutěž — Kartelové dohody — Španělský trh nákupu a prvotního zpracování surového tabáku — Stanovení cen a rozdělení trhu — Porušení článku 81 ES — Přičitatelnost protiprávního jednání dceřiných společností jejich mateřským společnostem — Presumpce nevinny — Právo na obhajobu — Povinnost uvést odůvodnění — Rovné zacházení“

Ve spojených věcech C-628/10 P a C-14/11 P,

jejichž předmětem jsou dva kasační opravné prostředky na základě článku 56 statutu Soudního dvora Evropské unie, podané 28. prosince 2010 a 7. ledna 2011,

Alliance One International Inc., dříve Standard Commercial Corp., se sídlem v Danville (Spojené státy),

Standard Commercial Tobacco Co. Inc., se sídlem ve Wilson (Spojené státy),

zastoupené M. Odriozola Alénem a A. João Videm, abogados,

účastnice řízení podávající kasační opravný prostředek (navrhovatelky),

přičemž dalšími účastnicemi řízení jsou:

Trans-Continental Leaf Tobacco Corp. Ltd, se sídlem ve Vaduzu (Lichtenštejnsko),

žalobkyně v prvním stupni,

Evropská komise, zastoupená F. Castillem de la Torre, E. Gippinim Fournierem a R. Sauerem, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalovaná v prvním stupni,

a

Evropská komise, zastoupená F. Castillem de la Torre, E. Gippinim Fournierem a R. Sauerem, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

účastnice řízení podávající kasační opravný prostředek (navrhovatelka),

přičemž dalšími účastnicemi řízení jsou:

Alliance One International Inc.,

* Jednací jazyk: angličtina.

Standard Commercial Tobacco Co. Inc.,

Trans-Continental Leaf Tobacco Corp. Ltd,

zastoupené M. Odriozolou Alénem a A. João Videm, abogados,

žalobkyně v prvním stupni,

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení V. Skouris, předseda, A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, M. Safjan a A. Prechal, předsedové senátů, K. Schiemann, E. Juhász, G. Arestis, A. Arabadžev (zpravodaj), D. Šváby, M. Berger a E. Jarašiūnas, soudci,

generální advokátka: J. Kokott,

vedoucí soudní kanceláře: L. Hewlett, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 16. listopadu 2011,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 12. ledna 2012,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Svým kasačním opravným prostředkem (C-628/10 P) se Alliance One International Inc. (dále jen „AOI“), dříve Standard Commercial Corp. (dále jen „SCC“), a Standard Commercial Tobacco Co. Inc. (dále jen „SCTC“) domáhají zrušení jednak rozsudku Tribunálu Evropské unie ze dne 27. října 2010, Alliance One International a další v. Komise (T-24/05, Sb. rozh. s. II-5329, dále jen „napadený rozsudek“), kterým Tribunál zamítl jejich žalobu směřující ke zrušení rozhodnutí Komise COM(2004) 4030 final ze dne 20. října 2004, týkajícího se řízení podle čl. 81 odst. 1 [ES] (věc COMP/C.38.238/B.2 - Surový tabák – Španělsko) (dále jen „sporné rozhodnutí“) a dále zrušení tohoto rozhodnutí v rozsahu, v němž se jich týká, jakož i snížení pokuty, která jim byla uvedeným rozhodnutím uložena.
- 2 Svým kasačním opravným prostředkem (C-14/11 P) se Evropská komise domáhá jednak zrušení napadeného rozsudku v rozsahu, v němž tento zrušil sporné rozhodnutí v části, ve které se týká společnosti Trans-Continental Leaf Tobacco Corp. Ltd (dále jen „TCLT“), a dále zamítnutí žaloby podané posledně uvedenou společností u Tribunálu.

I – Skutečnosti předcházející sporu

- 3 Skutkové okolnosti, které vedly ke vzniku projednávaného sporu, jak byly vylíčeny v bodech 1 až 40 napadeného rozsudku, lze shrnout následovně.
- 4 World Wide Tobacco España, SA (dále jen „WWTE“), Agroexpansión SA (dále jen „Agroexpansión“) a Tabacos Españoles SL (dále jen „Taes“) jsou tři ze čtyř podniků, které se ve Španělsku zabývají prvotním zpracováním surového tabáku (dále budou tyto čtyři podniky označovány jen „zpracovatelé“).

- 5 Od roku 1995 do 5. května 1998 vlastnila dvě třetiny kapitálu společnosti WWTE společnost TCLT, 100 % dceřiná společnost společnosti SCTC, která je sama 100 % dceřinou společností společnosti SCC (nyní AOI). Zbývající třetinu vlastnil prezident společnosti WWTE a dva jeho rodinní příslušníci.
- 6 Dne 5. května 1998 zvýšila společnost TCLT svou účast na kapitálu společnosti WWTE na 86,94 % a zbývající akcie vlastnila jako vlastní kapitál společnost WWTE (9,73 %) a jedna fyzická osoba (3,33 %). V říjnu 1998 získala WWTE akcie této posledně uvedené osoby a SCC získala přímou účast na kapitálu společnosti WWTE ve výši 0,04 %. V květnu 1999 zvýšila společnost TCLT svou účast na kapitálu společnosti WWTE na 89,64 %, SCC zvýšila svou účast na téže společnosti na 0,05 % a zbytek vlastnila WWTE jako vlastní kapitál.
- 7 Agroexpansión patří do skupiny společností, jejíž hlavní společností je společnost Dimon Inc. Posledně uvedená drží prostřednictvím své 100 % dceřiné společnosti Intabex Netherlands BV (dále jen „Intabex“) veškeré akcie společnosti Agroexpansión.
- 8 Veškeré akcie společností Taes a Deltafina SpA (dále jen „Deltafina“), která je společností založenou podle italského práva, jejímž předmětem činnosti je prvotní zpracování surového tabáku v Itálii a uvádění zpracovaného tabáku na trh, drží společnost Universal Leaf Tobacco Co. Inc. (dále jen „Universal Leaf“). Posledně uvedená je sama 100 % dceřinou společností americké společnosti Universal Corp. (dále jen „Universal“).
- 9 Ve dnech 3. a 4. října 2001 provedla Komise šetření podle článku 14 nařízení Rady č. 17 ze dne 6. února 1962, prvního nařízení, kterým se provádějí články [81 ES] a [82 ES] (Úř. věst. 1962, 13, s. 204; Zvl. vyd. 08/01, s. 3), zejména v prostorách WWTE za účelem ověření informací, podle nichž se španělští zpracovatelé a producenti surového tabáku dopustili porušení článku 81 ES.
- 10 Dne 11. prosince 2003 přijala Komise oznámení námitek, které zaslala dvaceti podnikům nebo sdružením, mezi nimi SCTC a SCC.
- 11 Dne 20. října 2004 Komise přijala sporné rozhodnutí, které se týká zejména horizontální kartelové dohody uzavřené a prováděné zpracovateli a společností Deltafina na španělském trhu se surovým tabákem.
- 12 Podle zjištění Komise bylo předmětem této kartelové dohody stanovit pro každý rok mezi lety 1996 a 2001 průměrnou dodací cenu pro každou odrůdu surového tabáku bez ohledu na jakost a rozdělit si množství každé odrůdy surového tabáku, které každý ze zpracovatelů mohl nakoupit od producentů. Během let 1999 až 2001 se zpracovatelé a společnost Deltafina dohodli rovněž na cenovém rozpětí pro jednotlivé jakostní třídy u každé odrůdy surového tabáku, na průměrné minimální ceně na producenta a na seskupení producentů.
- 13 Ve sporném rozhodnutí dospěla Komise k závěru, že uvedená kartelová dohoda představuje jediné a trvající protiprávní jednání porušující čl. 81 odst. 1 ES, přičetla odpovědnost za kartelovou dohodu zejména společnosti Deltafina a zpracovatelům, nařídila těmto podnikům, aby okamžitě ukončili toto protiprávní jednání a nadále se zdrželi jakýchkoli restriktivních jednání se stejným nebo rovnocenným cílem či účinkem a uložila dále následující pokuty: 108 000 eur společnosti Taes, 1 822 500 eur společnosti WWTE, 2 592 000 eur společnosti Agroexpansión a 11 880 000 eur společnosti Deltafina.
- 14 Ze sporného rozhodnutí rovněž vyplývá, že tři mateřské společnosti WWTE jsou považovány za společně a nerozdílně odpovědné za zaplacení pokuty uložené posledně uvedené společnosti a společnost Dimon za zaplacení pokuty uložené společnosti Agroexpansión. Naproti tomu nebyla Intabex považována za odpovědnou za pokutu uloženou společnosti Agroexpansión a společná a nerozdílná odpovědnost nebyla konstatována ani vůči společností Universal a Universal Leaf v případě pokut uložených společností Taes a Deltafina.

15 K adresátům sporného rozhodnutí Komise v bodech 375 a 376 odůvodnění sporného rozhodnutí upřesnila:

„(375) V projednávaném případě tři ze čtyř španělských zpracovatelů surového tabáku kontrolují (ze 100 % nebo 90 %) americké nadnárodní společnosti. Kromě toho existují další skutečnosti, které potvrzují domněnku, že jednání společností Agroexpansión a WWTE musí být přičítáno jejich příslušným mateřským společnostem. V těchto případech je třeba obě společnosti – mateřskou i dceřinou – považovat za společně a nerozdílně odpovědné za protiprávní jednání konstatované v tomto rozhodnutí.

(376) [Naopak] po zaslání oznámení námitek a vyslechnutí stran se ukázalo, že důkazy ve spisu nemohou odůvodnit podobný závěr ohledně účasti společností Universal [...] a Universal Leaf [...] ve společnostech Taes a Deltafina. Kromě společnostního vztahu mezi mateřskými společnostmi a jejich dceřinými společnostmi neobsahuje spis žádný náznak faktické účasti společností Universal [...] a Universal Leaf na skutcích přezkoumávaných v tomto rozhodnutí. Není tedy důvodu, aby byly adresáty rozhodnutí v této věci. Tentýž závěr platí a *fortiori* pro společnost Intabex [...], neboť její 100 % účast ve společnosti Agroexpansión byla pouze finanční.“

16 Pokud jde konkrétněji o WWTE, Komise s ohledem na okolnosti uvedené v bodech 5 a 6 tohoto rozsudku rozlišovala mezi dvěma obdobími. První období trvalo od roku 1995 až do 4. května 1998 včetně (dále jen „první období“) a druhé od 5. května 1998 do data vydání sporného rozhodnutí (dále jen „druhé období“).

17 V případě prvního období Komise v bodech 391 a 392 odůvodnění sporného rozhodnutí na základě řady skutečností uvedených zejména v bodech 388 až 390 odůvodnění tohoto rozhodnutí dospěla k závěru, že WWTE byla kontrolována společně společností SCC – prostřednictvím společností SCTC a TCLT – a prezidentem WWTE a jeho rodinou, že společnost SCC nebo její dceřiné společnosti vykonávaly rozhodující vliv na chování společnosti WWTE, a že SCC zavedla určité mechanismy, které jí umožňovaly, aby byla informována o činnosti WWTE, a mohla tedy skutečně kontrolovat její obchodní politiku.

18 V případě druhého období Komise v bodech 397 a 400 odůvodnění sporného rozhodnutí na základě řady skutečností uvedených zejména v bodech 393 až 398 odůvodnění tohoto rozhodnutí dospěla k závěru, že SCC měla buď přímo, nebo prostřednictvím společností SCTC a TCLT nad společností WWTE výlučnou kontrolu, že argumenty předkládané společností SCC v její odpovědi na oznámení námitek neodůvodňují odlišný závěr v tomto ohledu, že SCC nebo její dceřiné společnosti SCTC a TCLT vykonávaly rozhodující vliv na obchodní politiku společnosti WWTE, a je tedy třeba mít za to, že jsou společně a nerozdílně odpovědné za vytýkané protisoutěžní jednání.

II – Řízení před Tribunálem a napadený rozsudek

19 Návrhem došlým kanceláři Tribunálu dne 21. ledna 2005 podaly společnosti AOI, SCTC a TCLT žalobu na neplatnost sporného rozhodnutí v rozsahu, v němž se jich toto rozhodnutí dotýká.

20 Na podporu svých žalob uvedly společnosti AOI, SCTC a TCLT dva žalobní důvody. První žalobní důvod vycházel z porušení čl. 81 odst. 1 ES a čl. 23 odst. 2 nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích 81 [ES] a 82 [ES] (Úř. věst. 2003, L 1, s. 1; Zvl. vyd. 08/02, s. 205), a podpůrně z nedostatečného odůvodnění sporného rozhodnutí. Svým druhým žalobním důvodem žalobkyně uplatňovaly porušení zásady rovného zacházení.

- 21 Tribunál, který se rozhodl přezkoumat oba žalobní důvody společně, nejprve zamítl jako neopodstatněnou druhou část prvního žalobního důvodu vycházející z nedostatečného odůvodnění sporného rozhodnutí.
- 22 Následně Tribunál zamítl druhý žalobní důvod vycházející z porušení zásady rovného zacházení, neboť měl za to, že Komise použila za účelem určení, zda je důvodné přičítat mateřským společnostem odpovědnost za protiprávní jednání jejich dceřiných společností, tytéž zásady na všechny dotčené mateřské společnosti. Zejména rozhodl, že sporné rozhodnutí neukazuje, že by tento orgán v této souvislosti pohlížel na situaci společností SCC a SCTC jinak než na situaci společností Universal, Universal Leaf nebo Intabex.
- 23 Toto posouzení bylo založeno zejména na následujících úvahách, které se nacházejí v bodech 155 až 157 napadeného rozsudku:
- „155 Vzhledem k tomu, že jde o specifický případ, kdy mateřská společnost vlastní veškerý kapitál své dceřiné společnosti, která porušila pravidla Společenství v oblasti hospodářské soutěže, Komise, ve snaze o obezřetnost, nevycházela výlučně z domněnky zakotvené judikaturou [...], aby prokázala, že prvně uvedená společnost skutečně vykonává rozhodující vliv na obchodní politiku druhé společnosti, ale zohlednila rovněž další skutkové okolnosti způsobilé potvrdit toto vykonávání. Nicméně tímto postupem Komise pouze zvýšila úroveň důkazů vyžadovanou k tomu, aby považovala splnění podmínky týkající se skutečného vykonávání rozhodujícího vlivu za prokázané [...]
- 156 [...] pokud ve věci týkající se protiprávního jednání, na němž se podílí několik různých podniků, Komise přijme, v rámci vymezeném judikaturou, určitou metodu k určení, zda je třeba činit odpovědnými jak dceřiné společnosti, které se fakticky dopustily tohoto protiprávního jednání, tak jejich mateřské společnosti, musí, s výjimkou zvláštních okolností, za tímto účelem vycházet ze stejných kritérií v případě všech těchto podniků.
- 157 Komise totiž musí dodržovat zásadu rovného zacházení, která podle ustálené judikatury vyžaduje, aby se srovnatelnými situacemi nebylo zacházeno odlišně a s odlišnými situacemi stejně, není-li takové zacházení objektivně odůvodněno [...]
- 24 K první části prvního žalobního důvodu Tribunál konstatoval, v souvislosti s prvním obdobím v bodě 194 napadeného rozsudku a v souvislosti s druhým obdobím v bodě 217 napadeného rozsudku, že Komise právně dostačujícím způsobem prokázala, že společnosti SCC a SCTC skutečně vykonávaly rozhodující vliv na chování společnosti WWTE.
- 25 V bodech 195 až 197 a v bodech 218 a 219 napadeného rozsudku Tribunál v souvislosti s prvním a druhým obdobím uvedl, že žádná ze skutečností, kterých se dovolává Komise ve sporném rozhodnutí, naopak neumožňuje mít za to, že TCLT vykonávala rozhodující vliv na chování společnosti WWTE, a že tedy Komise neměla důvod přičítat protiprávní jednání společnosti WWTE společnosti TCLT ani činit posledně uvedenou společně a nerozdílně odpovědnou za zaplacení pokuty.
- 26 Tribunál v bodě 218 napadeného rozsudku zejména rozhodl, že Komise se nemůže opírat pouze o to, že téměř veškerý kapitál společnosti WWTE držela společnost TCLT, neboť by tak s posledně uvedenou zacházela diskriminačním způsobem ve srovnání se společnostmi Intabex, Universal a Universal Leaf.
- 27 Konečně v bodech 220 až 229 napadeného rozsudku Tribunál odmítl argumenty uvedené žalobkyněmi, které měly prokázat, že společnost WWTE jednala během doby trvání protiprávního jednání na trhu samostatně. V důsledku toho Tribunál zrušil sporné rozhodnutí v rozsahu, v němž se týká společnosti TCLT, a ve zbývajících částech žalobu zamítl.

III – Řízení před Soudním dvorem a návrhová žádání účastníků řízení

- 28 Usnesením předsedy Soudního dvora ze dne 14. září 2011 byly věci C-628/10 P a C-14/11 P spojeny pro účely ústní části řízení a rozsudku.
- 29 Svým kasačním opravným prostředkem se společnosti AOI a SCTC domáhají, aby Soudní dvůr:
- zrušil napadený rozsudek a sporné rozhodnutí v rozsahu, v němž se týká navrhovatele;
 - snížil v důsledku toho pokutu uloženou tímto rozhodnutím a
 - uložil Komisi náhradu nákladů řízení v obou stupních.
- 30 Ve své kasační odpovědi Komise navrhuje kasační opravný prostředek zamítnout a uložit navrhovatelkám náhradu nákladů řízení jak v prvním stupni, tak i v řízení o kasačním opravném prostředku.
- 31 Svým kasačním opravným prostředkem se Komise domáhá, aby Soudní dvůr:
- zrušil napadený rozsudek v rozsahu, v němž tento zrušil sporné rozhodnutí v části, ve které se týká společnosti TCLT;
 - zamítl žalobu podanou posledně uvedenou u Tribunálu a
 - uložil TCLT náhradu nákladů řízení v obou stupních.
- 32 Ve své kasační odpovědi společnosti AOI, SCTC a TCLT navrhují kasační opravný prostředek zamítnout a uložit Komisi náhradu nákladů řízení jak v prvním stupni, tak i v řízení o kasačním opravném prostředku.

IV – Ke kasačním opravným prostředkům

- 33 Nejprve je nutné zkoumat kasační opravný prostředek podaný Komisí.

A – Ke kasačnímu opravnému prostředku podanému Komisí

- 34 Na podporu svého kasačního opravného prostředku uvádí Komise čtyři důvody. První a čtvrtý důvod kasačního opravného prostředku vycházejí z nesprávného použití zásady rovného zacházení. Svým druhým důvodem kasačního opravného prostředku se dovolává nesprávného právní posouzení při stanovení právního kritéria definujícího odpovědnost mateřských společností. Třetí důvod kasačního opravného prostředku spočívá v tvrzení, že se Tribunál dopustil porušení práva na kontradiktorní řízení a nesprávně vyložil povinnost uvést odůvodnění.
- 35 První a druhý důvod kasačního opravného prostředku je třeba přezkoumat společně.

1. K prvnímu a druhému důvodu kasačního opravného prostředku

a) Argumentace účastníků řízení

- 36 Svým prvním důvodem kasačního opravného prostředku Komise zaprvé tvrdí, že Tribunál pominul skutečnost, že zásada rovného zacházení musí být v souladu se zásadou legality, takže nikdo nemůže ve svůj prospěch uplatňovat protiprávnost, k níž došlo ve prospěch jiné osoby. Podnik, který porušil Článek 81 ES, se tedy nemůže vyhnout sankci proto, že jinému podniku, který se nacházel v podobné situaci, žádná pokuta uložena nebyla.
- 37 Zadruhé Komise poukazuje na to, že tyto argumenty uplatnila před Tribunálem a má za to, že napadený rozsudek je nedostatečně odůvodněný, protože se těmito argumenty nezabýval.
- 38 Zatřetí Komise uvádí, že na TCLT jakožto mateřskou společnost, která drží téměř veškerý kapitál WWTE, lze nahlížet tak, že vykonávala na tuto společnost rozhodující vliv a Tribunál nekonstatoval, že by TCLT tuto domněnku vyvrátila, nebo že by se vůbec pokusila tak učinit.
- 39 Začtvrté Komise tvrdí, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, když zastával názor, že TCLT je nutné zbavit jakékoli odpovědnosti, protože vůči jiným společnostem, které se nacházely v údajně podobné situaci, odpovědnost vyvozena nebyla. Komise se zejména domnívá, že bod 384 odůvodnění sporného rozhodnutí, na který Tribunál odkázal, znamená, že použití zásady rovného zacházení předpokládá, že se společnosti nacházejí v obdobné situaci, čemuž tak v projednávaném případě není.
- 40 Svým druhým důvodem kasačního opravného prostředku Komise tvrdí, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, když vycházel z toho, že okolnost, že v případě některých podniků konstatovala, že skutečný výkon rozhodujícího vlivu se opírá o „dvojí základ“ a ne pouze o domněnku zakotvenou judikaturou, je pro ni závazná ve vztahu ke všem adresátům sporného rozhodnutí. Jediným použitelným kritériem je to, které stanoví judikatura, protože Komise nemůže úroveň v této souvislosti požadovaných důkazů ani zvýšit, ani prostřednictvím takového přístupu nemůže vázat Tribunál v jeho právní analýze.
- 41 Je-li právní kritérium stanovené judikaturou splněno, je podle Komise irelevantní, zda uvedla či neuvedla dodatečné indicie, aby závěry, ke kterým došla, dále preventivně podložila, protože tyto indicie se v každém případě nezmění v závazná právní kritéria pro posouzení, zda mateřská společnost skutečně vykonává rozhodující vliv na chování své dceřiné společnosti.

b) Závěry Soudního dvora

- 42 Je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury označuje pojem podnik jakoukoli jednotku, která vykonává hospodářskou činnost, nezávisle na právním postavení této jednotky a způsobu jejího financování. Tento pojem musí být v tomto kontextu chápán jako pojem označující hospodářskou jednotku, i když z právního hlediska je tato jednotka složena z více fyzických nebo právnických osob. Pokud taková hospodářská jednotka poruší pravidla hospodářské soutěže, musí za toto protiprávní jednání nést odpovědnost na základě zásady osobní odpovědnosti (rozsudky ze dne 20. ledna 2011, General Química a další v. Komise, C-90/09 P, Sb. rozh. s. I-1, body 34 až 36 a citovaná judikatura, jakož i ze dne 29. září 2011, Elf Aquitaine v. Komise, C-521/09 P, Sb. rozh. s. I-8947, bod 53).
- 43 Zejména je třeba uvést, že chování dceřiné společnosti může být přičteno mateřské společnosti zejména tehdy, pokud tato dceřiná společnost – ačkoli má vlastní právní subjektivitu – neurčuje samostatně své chování na trhu, ale v zásadě uplatňuje pokyny, které jí uděluje mateřská společnost, zejména s ohledem na hospodářské, organizační a právní vazby, které spojují tyto dva právní subjekty

(rozsudky ze dne 10. září 2009, Akzo Nobel a další v. Komise, C-97/08 P, Sb. rozh. s. I-8237, bod 58; výše uvedený rozsudek Elf Aquitaine v. Komise, bod 54, a ze dne 29. září 2011, Arkema v. Komise, C-520/09 P, Sb. rozh. s. I-8901, bod 38).

- 44 V takové situaci, kdy mateřská společnost a její dceřiná společnost tvoří součást téže hospodářské jednotky, a tudíž vytvářejí jediný podnik ve smyslu článku 81 ES, totiž Komise může určit rozhodnutí ukládající pokuty mateřské společnosti, aniž je vyžadováno prokázání osobního zapojení této mateřské společnosti do protiprávního jednání (viz výše uvedené rozsudky Akzo Nobel a další v. Komise, bod 59, General Quínic a další v. Komise, bod 38, jakož i Elf Aquitaine v. Komise, bod 55).
- 45 Za účelem zjištění, zda dceřiná společnost určuje své chování na trhu samostatně, je Komise v zásadě povinna přihlídnout ke všem relevantním skutečnostem týkajícím se hospodářských, organizačních a právních vazeb, které spojují tuto dceřinou společnost s mateřskou společností, které se mohou lišit případ od případu a nemohou tedy být předmětem taxativního výčtu (v tomto smyslu viz výše uvedené rozsudky Akzo Nobel a další v. Komise, body 73 a 74, jakož i Elf Aquitaine v. Komise, bod 58).
- 46 Soudní dvůr upřesnil, že v konkrétním případě, kdy mateřská společnost vlastní 100 % kapitálu své dceřiné společnosti, která porušila unijní pravidla hospodářské soutěže, může tato mateřská společnost vykonávat rozhodující vliv na chování této dceřiné společnosti, a existuje přitom vyvratitelná domněnka, podle které uvedená mateřská společnost takový vliv skutečně vykonává (rozsudky ze dne 29. března 2011, ArcelorMittal Luxembourg v. Komise a Komise v. ArcelorMittal Luxembourg a další, C-201/09 P a C-216/09 P, Sb. rozh. s. I-2239, bod 97, a výše uvedený rozsudek Elf Aquitaine v. Komise, bod 56).
- 47 Za těchto podmínek postačí k tomu, aby bylo možné vycházet z domněnky, že mateřská společnost vykonává rozhodující vliv na obchodní politiku dceřiné společnosti, aby Komise prokázala, že veškerý kapitál této dceřiné společnosti vlastní její mateřská společnost. Komise následně může považovat mateřskou společnost za společně a nerozdílně odpovědnou za zaplacení pokuty uložené její dceřiné společnosti, s výjimkou případu, kdy tato mateřská společnost, které přísluší vyvrátit tuto domněnku, předloží dostatečné důkazy, které mohou prokázat, že se její dceřiná společnost chová na trhu samostatně (výše uvedené rozsudky Akzo Nobel a další v. Komise, bod 61; Elf Aquitaine v. Komise, bod 57, jakož i Arkema v. Komise, bod 41).
- 48 Úvodem je potřeba zdůraznit, že domněnka zakotvená v judikatuře uvedené v bodech 46 a 47 tohoto rozsudku je vyvratitelná.
- 49 Tato judikatura mimoto neznamená, že Komise je povinna opírat se pouze o uvedenou domněnku. Nic jí totiž nebrání v tom, aby skutečný výkon rozhodujícího vlivu mateřské společnosti na její dceřinou společnost prokázala jinými důkazy nebo kombinací takovýchto důkazů s uvedenou domněnkou.
- 50 V projednávaném případě, jak konstatoval Tribunál v bodech 134 až 147 napadeného rozsudku, ze sporného rozhodnutí vyplývá – a v průběhu řízení v prvním stupni bylo Komisí potvrzeno – že se tento orgán rozhodl pro účely posuzování skutečného výkonu rozhodujícího vlivu na dceřiné společnosti mateřskými společnostmi činit posledně uvedené společnosti odpovědnými pouze tehdy, potvrdí-li důkazy domněnku skutečného výkonu rozhodujícího vlivu na dceřiné společnosti vyplývající z kontroly veškerého kapitálu těchto společností mateřskými společnostmi (tzv. metoda „dvojího základu“), a že tedy upustila od toho, že použije pouze domněnku rozhodujícího vlivu.
- 51 Mimoto je nesporné, že tento přístup byl motivován skutečností, že při přijímání sporného rozhodnutí měla Komise vzhledem k tehdejší judikatuře pochybnosti o tom, zda kontrola mateřské společnosti nad veškerým kapitálem její dceřiné společnosti dovozovala sama o sobě použít domněnku, i když tato nebyla vyvrácena, a zda tedy uvedená kontrola byla dostatečná k prokázání skutečného výkonu rozhodujícího vlivu mateřské společnosti na její dceřinou společnost.

- 52 V důsledku toho je nutné konstatovat, že na straně jedné se Komise právem rozhodla použít pro určení odpovědnosti dotčených mateřských společností jednu z metod, o kterou se – vzhledem k závěru uvedenému v bodě 49 tohoto rozsudku – mohla při posuzování takového rozhodujícího vlivu legálně opřít.
- 53 Na druhé straně Tribunál v bodě 155 napadeného rozsudku právem konstatoval, že výběrem této metody si Komise pro posouzení přičitatelnosti dotčené kartelové dohody mateřským společností sama sobě stanovila důkazní břemeno skutečného výkonu rozhodujícího vlivu, které je přísnější než to, které by s ohledem na judikaturu uvedenou v bodech 46 a 47 tohoto rozsudku bylo považováno za dostačující.
- 54 V bodech 195 až 197 i v bodech 218 a 219 napadeného rozsudku však Tribunál konstatoval, že žádný z důkazů uvedených ve sporném rozhodnutí nebyl způsobilý potvrdit domněnku skutečného výkonu rozhodujícího vlivu společností TCLT na společnost WWTE, a že neexistence takovýchto důkazů Komisi na základě zvolené metody přiměla nevyvozovat odpovědnost vůči mateřským společnostem Intabex, Universal a Universal Leaf.
- 55 Na základě těchto zjištění Tribunál rozhodl, že Komise nemohla činit společnost TCLT společně a nerozdílně odpovědnou za zaplacení dotčené pokuty, aniž s ní zacházela diskriminačním způsobem ve srovnání se společnostmi Universal a Universal Leaf.
- 56 Je třeba zdůraznit, že Komise ve svém kasačním opravném prostředku tato zjištění nezpochybňuje. Nepopírá tedy skutečnost, že zvolenou metodu, to znamená metodu dvojího základu, použila na všechny mateřské společnosti, jejichž dceřiné společnosti se účastnily dotčené kartelové dohody, s výjimkou společnosti TCLT, u které kritéria, na nichž je tato metoda založena, nebyla ve sporném rozhodnutí splněna. Z toho vyplývá, že Komise uplatnila odpovědnost vůči této společnosti pouze na základě dotčené domněnky.
- 57 V bodech 156 a 157 napadeného rozsudku Tribunál uvedl, že zásada rovného zacházení vyžaduje, že pokud Komise přijme takovou metodu, o jakou se jedná v projednávaném případě, musí pro určení, zda je třeba činit odpovědnými mateřské společnosti, jejichž dceřiné společnosti se účastnily též kartelové dohody – s výjimkou zvláštních okolností – vycházet ze stejných kritérií v případě všech těchto mateřských společností.
- 58 V této souvislosti z ustálené judikatury Soudního dvora vyplývá, že při stanovení výše pokuty nesmí použitím různých metod výpočtu dojít k diskriminaci mezi podniky, které se účastnily dohody nebo jednání ve vzájemné shodě v rozporu s čl. 81 odst. 1 ES (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 16. listopadu 2000, Weig v. Komise, C-280/98 P, Recueil, s. I-9757, body 63 až 68, a Sarrió v. Komise, C-291/98 P, Recueil, s. I-9991, body 97 až 100).
- 59 Avšak vzhledem k tomu, že přičitatelnost odpovědnosti za protiprávní jednání, kterého se dopustila dceřiná společnost, mateřské společnosti, může mít v závislosti na metodě výpočtu zvolené Komisí značný dopad na částku pokuty, která těmto společnostem může být společně a nerozdílně uložena, Tribunál v bodě 156 napadeného rozsudku právem rozhodl, že platí stejná logika, pokud Komise v rámci vymezené judikaturou přijme určitou metodu k určení odpovědnosti dotčených mateřských společností za protiprávní jednání svých dceřiných společností.
- 60 U projednávaného případu je třeba upřesnit, že v rozporu s tím, co tvrdí Komise, není posouzení Tribunálu založeno na podobnosti faktické situace společnosti TCLT na jedné straně a situace společností Intabex, Universal a Universal Leaf na straně druhé, nýbrž na srovnatelnosti situace uvedených společností, pokud jde jak o úroveň důkazů, kterou Komise u dotčených kartelových dohod považovala za nezbytnou pro prokázání skutečného výkonu rozhodujícího vlivu mateřských společností na své dceřiné společnosti, tak i o důkazy uvedené ve sporném rozhodnutí.

- 61 Z toho plyne, že Tribunál právem konstatoval rozdílné zacházení, které vedlo k částečnému zrušení sporného rozhodnutí.
- 62 Toto zjištění není na rozdíl od toho, co tvrdí Komise, zpochybněno požadavky, jež vyplývají ze zásady legality.
- 63 Jak totiž uvedla generální advokátka v bodě 64 svého stanoviska, Komise se vzhledem k tomu, že použila metodu, která je v souladu s judikaturou Soudního dvora o rozhodujícím vlivu, nemohla dopustit ničeho protiprávního, takže zásada legality nemůže Komisi v projednávaném případě zbavit povinnosti respektovat zásadu rovného zacházení.
- 64 Konečně je třeba připomenout k údajnému nedostatečné odůvodnění napadeného rozsudku, že podle ustálené judikatury Soudního dvora povinnost uvést odůvodnění rozsudků, která přísluší Tribunálu na základě článku 36 a čl. 53 prvního pododstavce statutu Soudního dvora Evropské unie, mu neukládá povinnost poskytovat vysvětlení, ve kterém by se vyčerpávajícím způsobem postupně zabýval každou ze všech úvah uvedených účastníky sporu. Odůvodnění tedy může být implicitní za podmínky, že umožní zúčastněným osobám seznámit se s důvody, o které se napadený rozsudek opírá, a Soudnímu dvoru umožní disponovat poznatky dostatečnými k tomu, aby v rámci řízení o kasačním opravném prostředku mohl vykonat svůj přezkum (rozsudek ze dne 16. prosince 2010, *AceaElectrabel Produzione v. Komise*, C-480/09 P, Sb. rozh. s. I-13355, bod 77 a citovaná judikatura).
- 65 V projednávaném případě zaprvé z bodu 113 napadeného rozsudku vyplývá, že Tribunál uvedl argumentaci předloženou Komisí v prvním stupni. Dále pak z bodů 156 a 157, jakož i z bodů 218 a 219 uvedeného rozsudku vyplývá, že Tribunál tuto argumentaci implicitně zamítl. Zastával totiž názor, že Komise se vzhledem k tomu, že použila metodu, které je v souladu s judikaturou o rozhodujícím vlivu, nemohla dopustit ničeho protiprávního, zásada legality proto nemůže Komisi v projednávaném případě zbavit povinnosti respektovat zásadu rovného zacházení.
- 66 Mimoto vzhledem k tomu, že uvedené body napadeného rozsudku umožňují zúčastněným osobám seznámit se s důvody, o něž se tento rozsudek opírá, a Soudnímu dvoru umožňují disponovat poznatky dostatečnými k tomu, aby v rámci řízení o projednávaném kasačním opravném prostředku mohl vykonat svůj přezkum, není uvedený rozsudek na rozdíl od toho, co tvrdí Komise, zatížen žádným nedostatkem v odůvodnění.
- 67 Za těchto podmínek je tedy třeba zamítnout první a druhý důvod, jichž se Komise dovolává na podporu svého kasačního opravného prostředku.

2. Ke třetímu důvodu kasačního opravného prostředku Komise, vycházejícímu z porušení práva na kontradiktorní řízení a z nesprávného výkladu povinnosti uvést odůvodnění

a) Argumentace účastníků řízení

- 68 Komise tvrdí, že Tribunál se dopustil nesprávného právního posouzení, když v bodě 196 napadeného rozsudku měl za to, že Komise nebyla oprávněna opírat se o skutečné rozdíly existující mezi situací společnosti TCLT na jedné straně a situací společností Intabex a Universal na straně druhé, protože tyto nejsou uvedeny ve sporném rozhodnutí. Komise je totiž toho názoru, že tyto rozdíly vysvětlila ve své žalobní odpovědi předložené Tribunálu.
- 69 Vzhledem k tomu, že povinnost uvést odůvodnění nevyžaduje odůvodnění skutečnosti, že dotčený akt nebyl adresován určitým třetím osobám, má Komise za to, že ve sporném rozhodnutí nebyla povinna vysvětlit důvody, které ji vedly k tomu neadresovat toto rozhodnutí společností Intabex a Universal, ani odůvodňovat, proč bylo s těmito společnostmi údajně zacházeno jinak.

- 70 Komise zdůrazňuje, že TCLT v průběhu správního řízení na porušení zásady rovného zacházení nepoukázala a ani v něm netvrdila, že její účast na WWTE byla čistě finanční povahy. V důsledku toho mohla argument vycházející z údajné diskriminace poprvé vyvrátit až ve své žalobní odpovědi před Tribunálem.
- 71 Za těchto podmínek zabránil přístup zvolený Tribunálem Komisi v tom, aby se mohla bránit proti námitce diskriminace. Posledně uvedená je však toho názoru, že má právo poukázat na všechny skutečnosti, které považuje za nezbytné pro svoji obhajobu v případě, že určitý argument je poprvé vznesen až před Tribunálem. Podle judikatury především ve svých rozhodnutích nemusí uvádět všechny argumenty, které může uplatnit později, aby zpochybnila důvody protiprávnosti, jež jsou namítány vůči jejím aktům.

b) Závěry Soudního dvora

- 72 Je třeba připomenout, že odůvodnění vyžadované článkem 296 SFEU musí být přizpůsobeno povaze dotčeného aktu a musejí z něj jasně a jednoznačně vyplývat úvahy orgánu, jež akt vydal, aby se tak zúčastněné osoby mohly seznámit s důvody, které vedly k přijetí opatření, a aby příslušný soud mohl vykonávat svůj přezkum (výše uvedený rozsudek *Elf Aquitaine v. Komise*, bod 147).
- 73 V rámci individuálních rozhodnutí tak z ustálené judikatury Soudního dvora plyne, že účelem povinnosti odůvodnit individuální rozhodnutí je vedle umožnění soudního přezkumu poskytnout dotčené osobě dostatek údajů, aby seznala, zda je rozhodnutí případně stíženo vadou, která umožňuje zpochybnit jeho platnost (výše uvedený rozsudek *Elf Aquitaine v. Komise*, bod 148).
- 74 Odůvodnění tedy musí být dotčené osobě v zásadě sděleno současně s rozhodnutím, jímž je zkrácena na svých právech. Chybějící odůvodnění nemůže být zhojeno skutečností, že se dotčená osoba dozví důvody rozhodnutí v průběhu řízení před orgány Unie (výše uvedený rozsudek *Elf Aquitaine v. Komise*, bod 149 a citovaná judikatura).
- 75 Především je-li rozhodnutí týkající se použití unijních norem v oblasti práva hospodářské soutěže určeno více osobám a řeší otázku přičitatelnosti protiprávního jednání, musí obsahovat dostatečné odůvodnění ve vztahu ke každé z osob, jimž je určeno, zejména pak ve vztahu k těm z nich, které podle uvedeného rozhodnutí musejí nést odpovědnost za uvedené protiprávní jednání. Takové rozhodnutí tak musí v případě mateřské společnosti, již je přičítána odpovědnost za protiprávní jednání její dceřiné společnosti, obsahovat podrobný popis důvodů, které mohou odůvodnit přičitatelnost protiprávního jednání této společnosti.
- 76 V projednávaném případě je třeba připomenout, že Tribunál nejprve konstatoval, že Komise – jak vyplývá ze sporného rozhodnutí – rozhodla, že bude vyvozovat vůči jednotlivým dotčeným mateřským společnostem odpovědnost pouze v případě, že dostatečné důkazy v každém jednotlivém případě potvrdily domněnku skutečného výkonu rozhodujícího vlivu, která vyplývá z držení veškerého kapitálu jejich příslušných dceřiných společností; dále, že u TCLT uvedené rozhodnutí neuvádí žádný důkaz potvrzující tuto domněnku, a konečně, že neexistence takovýchto důkazů vedla Komisi k tomu, že nevyvodila odpovědnost vůči mateřským společnostem *Intabex*, *Universal* a *Universal Leaf*.
- 77 Když tedy Tribunál v bodě 196 napadeného rozhodnutí uvedl, že k okolnosti, kterou Komise poprvé uplatnila až ve své žalobní odpovědi, nemůže přihlížet, nedopustil se nesprávného právního posouzení.
- 78 Tribunál ostatně tímto poukazem na relevantní judikaturu Komisi neuložil povinnost odůvodnit skutečnost, že sporné rozhodnutí nebylo adresováno určitým třetím osobám, ani povinnost uvést všechny relevantní argumenty, které by bylo možné uplatnit. Tribunál se totiž v podstatě omezil na

konstatování – v bodě 195 napadeného rozsudku – že sporné rozhodnutí je vzhledem ke kritériím, která si stanovila sama Komise, nedostatečně odůvodněno a – v bodě 196 uvedeného rozsudku – že posledně uvedená nemá možnost takovéto pochybení v průběhu soudního řízení napravit.

79 Tribunál tak právem rozhodl, že právo Komise na obhajobu nejde tak daleko, že by měla možnost bránit legalitu sporného rozhodnutí proti námitkám diskriminace tím, že během soudního řízení předloží důkazy, které mají dokázat odpovědnost mateřské společnosti, jež však v tomto rozhodnutí nejsou uvedeny.

80 Z toho vyplývá, že třetí důvod kasačního opravného prostředku Komise je nutné zamítnout.

3. Ke čtvrtému důvodu kasačního opravného prostředku Komise, vycházejícímu z nesprávného použití zásady rovného zacházení

a) Argumentace účastníků řízení

81 Komise se domnívá, že na rozdíl od toho, co uvedl Tribunál, faktické situace společností Universal a Intabex na jedné straně a TCLT na straně druhé nejsou totožné, v důsledku čehož nebylo možné konstatovat porušení zásady rovného zacházení.

82 Komise připomíná, že na rozdíl od společnosti Intabex nebyla společnost TCLT prostřednickou společností čistě finanční povahy, nýbrž hlavním zákazníkem WWTE. Tato okolnost podle ní odůvodňuje použití domněnky skutečného vykonávání rozhodujícího vlivu a současně zjištění, že tato domněnka nebyla společností TCLT vyvrácena.

83 Komise dále tvrdí, že důvody, které vedly Tribunál k závěru, že společnost Universal se nacházela ve stejné situaci jako společnost TCLT, nejsou v napadeném rozsudku uvedeny. Vzhledem k tomu, že se Tribunál nezabýval důvody, které Komise uvedla, aby situaci společnosti TCLT odlišila od situace společnosti Universal, je napadený rozsudek stížen vadou nedostatečného odůvodnění.

b) Závěry Soudního dvora

84 Z článku 256 SFEU a čl. 58 prvního pododstavce statutu Soudního dvora vyplývá, že jedině Tribunál je příslušný zjistit skutkový stav, kromě případu, kdy věcná nesprávnost jeho zjištění vyplývá z písemností ve spise, které mu byly předloženy, a dále tento skutkový stav posoudit. Jestliže Tribunál zjistil nebo posoudil skutkový stav, je Soudní dvůr na základě článku 256 SFEU příslušný k výkonu přezkumu právní kvalifikace tohoto skutkového stavu a právních důsledků, které z něj Tribunál vyvodil (rozsudky ze dne 6. dubna 2006, *General Motors v. Komise*, C-551/03 P, Sb. rozh. s. I-3173, bod 51, a ze dne 29. března 2011, *ThyssenKrupp Nirosta v. Komise*, C-352/09 P, Sb. rozh. s. I-2359, bod 179).

85 Soudní dvůr rovněž upřesnil, že posouzení skutkového stavu, s výhradou případu zkreslování důkazů předložených Tribunálu, nepředstavuje právní otázku, která by jako taková podléhala přezkumu Soudního dvora (rozsudky ze dne 18. května 2006, *Archer Daniels Midland a Archer Daniels Midland Ingredients v. Komise*, C-397/03 P, Sb. rozh. s. I-4429, a výše uvedený rozsudek *ThyssenKrupp Nirosta v. Komise*, bod 180).

86 V projednávaném případě je však nutné konstatovat, že Komise svojí argumentací, že faktické situace společností Universal a Intabex na jedné straně a společnosti TCLT na straně druhé nebyly totožné, žádá Soudní dvůr, aby přezkoumal skutkové posouzení provedené Tribunálem.

- 87 Jak ostatně bylo uvedeno v bodě 60 tohoto rozsudku, nevycházejí závěry Tribunálu z porovnání faktických situací uvedených společností, ale z porovnatelnosti jejich situace, pokud jde o úroveň důkazů, kterou Komise považovala za nezbytnou, a o důkazy uvedené ve sporném rozhodnutí.
- 88 Jak navíc uvedla generální advokátka v bodě 134 svého stanoviska, námitka vycházející z údajné nedostatečnosti odůvodnění v případě porovnatelnosti příslušných situací společností TCLT a Universal je irelevantní, protože napadený rozsudek vysvětluje z právního hlediska dostatečné důvody, které vedly Tribunál k závěru, že společnosti TCLT a Intabex byly v podobné situaci. Vzhledem k tomu, že Tribunál rozhodl, že Komise bez odůvodnění zacházela se společnostmi TCLT a Intabex rozdílným způsobem, již z právního hlediska dostatečně prokázal nerovné zacházení, které konstatoval.
- 89 Za těchto podmínek nelze vyhovět čtvrtému důvodu kasačního opravného prostředku Komise, v důsledku čehož je nutné tento kasační opravný prostředek jako celek zamítnout.

B – Ke kasačnímu opravnému prostředku podanému společnostmi AOI a SCTC

- 90 Na podporu svého kasačního opravného prostředku uvádějí společnosti AOI a SCTC tři důvody, z nichž první vychází z porušení čl. 81 odst. 1 ES a čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003, druhý z porušení čl. 48 odst. 2 jednacího řádu Tribunálu, jakož i práva na obhajobu a konečně třetí vychází z porušení článku 20 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“), který zakotvuje zásadu rovného zacházení. V případě zrušení navrhuje společnosti AOI a SCTC snížení pokuty, která jim byla uložena.

1. K prvnímu důvodu kasačního opravného prostředku, vycházejícímu z porušení čl. 81 odst. 1 ES a čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003

- 91 První důvod kasačního opravného prostředku se skládá ze dvou částí, z nichž první vychází z okolnosti, že během prvního období, to znamená před 5. květnem 1998, mateřské společnosti WWTE nemohly vykonávat rozhodující vliv na svoji dceřinou společnost, a druhá z okolnosti, že napadený rozsudek zbavuje společnosti AOI a SCTC některých základních práv, která jim přísluší.

a) K první části prvního důvodu kasačního opravného prostředku, vycházející z neexistence rozhodujícího vlivu společností SCC a SCTC na společnost WWTE

i) Argumentace účastníků řízení

- 92 AOI a SCTC zaprvé Tribunálu vytýkají, že potvrdil, že během prvního období byly způsobilé vykonávat rozhodující vliv na chování společnosti WWTE. Během tohoto období držela společnost SCC prostřednictvím společnosti TCLT pouze 66 % kapitálu společnosti WWTE. Rozhodnutí valné hromady této posledně uvedené společnosti však mohla být přijímána jen většinou, která odpovídá 75 % základního kapitálu společnosti.
- 93 Společnosti AOI a SCTC mají za to, že pokud je pojem rozhodující vliv ve smyslu nařízení Rady (ES) č. 139/2004 ze dne 20. ledna 2004 o kontrole spojování podniků (Úř. věst. L 24, s. 1) negativně vymezeným pojmem, který je tedy naplněn tehdy, jestliže akcionář disponuje právem blokovat rozhodnutí, neumožňuje takovýto pojem založit odpovědnost podle čl. 81 odst. 1 ES, který implikuje, že přičtení odpovědnosti může nastat jen na základě pozitivního jednání mateřských společností vůči svým dceřiným společnostem.

- 94 AOI a SCTC navíc Tribunálu vytýkají, že uvedl, že pokud skutečně vykonávaly rozhodující vliv na chování společnosti WWTE, znamená to nutně, že byly způsobilé takovýto vliv vykonávat. Tato dvě kritéria, to znamená na jedné straně kritérium způsobilosti vykonávat rozhodující vliv a na straně druhé kritérium skutečného výkonu takového vlivu, jsou podle nich na sobě nezávislá.
- 95 Společnosti AOI a SCTC zdůrazňují, že důkazy předložené Komisí neprokázaly, že SCC dávala pokyny WWTE, nýbrž jen to, že SCC byla o dotčených praktikách informována. Toto informování samo o sobě neprokazuje, že SCC vykonávala či mohla vykonávat rozhodující vliv na chování společnosti WWTE.
- 96 Společnosti AOI a SCTC se konečně domnívají, že vzhledem k tomu, že nebyla konstatována společná a nerozdílná odpovědnost společnosti TCLT, nebyla nepřímá a negativní kontrola, kterou nad WWTE vykonávala společnost SCC, dostatečná k tomu, aby této společnosti byla přičítána odpovědnost za chování WWTE.
- 97 Zadruhé společnosti AOI a SCTC tvrdí, že Tribunál nesprávným způsobem použil pojem jediný podnik. Pokud WWTE, SCC a minoritního akcionáře spojovaly hospodářské, organizační a právní vazby, jediný podnik by podle nich měl zahrnovat všechny tyto společnosti. Vzhledem k tomu, že SCC nemohla během prvního období vykonávat rozhodující vliv na WWTE sama, posledně uvedená a SCC nemohly být samy považovány za jedinou hospodářskou jednotku.
- 98 Společnosti AOI a SCTC upřesňují, že Komise neuvedla, jaký vliv mohl nebo nemohl vykonávat menšinový akcionář, a že v případě posledně uvedeného akcionáře Tribunál nepřezkoumal, zda byl schopen ovlivňovat WWTE. Žádná skutečnost proto neodůvodňuje přičítání výlučné odpovědnosti za chování WWTE společnosti SCC.
- 99 Komise navrhuje první část prvního důvodu kasačního opravného prostředku zamítnout. Tvrdí především, že argument společností AOI a SCTC, podle něhož v případě společné kontroly musí být odpovědnost za protiprávní jednání dceřiné společnosti přičítána oběma akcionářům vykonávajícím společnou kontrolu, nebyl uplatněn v řízení v prvním stupni, a domnívá se proto, že je tento argument nepřijatelný.

ii) Závěry Soudního dvora

- 100 Nepřípustnost uplatněnou Komisí v souvislosti s argumentem vzneseným společnostmi AOI a SCTC vycházejícím z nesprávného použití pojmu „jediný podnik“ je třeba odmítnout, protože tento argument lze považovat za rozvinutí argumentu, který byl dříve uveden před Tribunálem, což je zachyceno v bodech 56 a 57 napadeného rozsudku.
- 101 U věci samé již Soudní dvůr rozhodl, že výkon společné kontroly dvěma vzájemně nezávislými mateřskými společnostmi nad jejich dceřinou společností v zásadě nebrání tomu, aby Komise konstatovala existenci hospodářské jednotky mezi jednou z těchto mateřských společností a dotčenou dceřinou společností, a že to platí i tehdy, drží-li tato mateřská společnost menší část kapitálu dceřiné společnosti než druhá mateřská společnost (v tomto smyslu viz výše uvedený rozsudek *AceaElectrabel Produzione v. Komise*, bod 64). Tím spíše tedy lze mateřskou společnost a její dceřinou společnost, která je sama mateřskou společností té společnosti, která se dopustila protiprávního jednání, považovat za hospodářskou jednotku spolu s posledně uvedenou společností.
- 102 Jak bylo ostatně připomenuto v bodech 42 až 44 tohoto rozsudku, může Komise mateřské společnosti, jejíž dceřiná společnost se podílela na porušení článku 81 ES, adresovat rozhodnutí ukládající pokuty, aniž je požadováno prokázání osobního zapojení této mateřské společnosti do protiprávního jednání, za podmínky, že posledně uvedená společnost skutečně vykonává rozhodující vliv na obchodní politiku této dceřiné společnosti.

- 103 Z toho vyplývá, že samotná skutečnost, že společnosti SCC a SCTC vykonávaly v průběhu dotčeného období pouze společnou kontrolu nad WWTE, nebrání zjištění, že tyto společnosti tvořily hospodářskou jednotku, jestliže se prokáže skutečný výkon rozhodujícího vlivu společností SCC a SCTC na obchodní politiku WWTE.
- 104 V této souvislosti je třeba připomenout, že Tribunál v bodech 172 až 193 napadeného rozsudku podrobně přezkoumal důkazy, z nichž vycházela Komise, dříve než v bodě 194 uvedeného rozsudku dospěl k závěru, že tyto důkazy právně dostatečným způsobem prokázaly skutečný výkon takového rozhodujícího vlivu.
- 105 Především s ohledem na skutečnosti zkoumané v bodech 182 až 186 napadeného rozsudku, které se týkají vlivu vykonávaného společností SCTC na společnost WWTE, nejsou úvahy uvedené v bodech 172 až 194 napadeného rozsudku zaprvé zatíženy nesprávným právním posouzením, a dále na rozdíl od toho, co tvrdí společnosti AOI a SCTC, mohly Tribunál právem vést ke konstatování skutečného výkonu takového rozhodujícího vlivu.
- 106 S ohledem na výše uvedené musí být první část prvního důvodu kasačního opravného prostředku podané společnostmi AOI a SCTC zamítnuta.
- b) Ke druhé části prvního důvodu kasačního opravného prostředku, vycházející z porušení základních práv
- i) Argumentace účastníků řízení
- 107 Společnosti AOI a SCTC se domnívají, že napadený rozsudek porušuje některá z jejich základních práv, konkrétně právo na presumpci nevinu a zásady zákonnosti a přiměřenosti trestných činů a trestů zakotvené v člancích 48 a 49 Listiny. Podle nich má nabytí účinnosti Listiny přímý dopad na projednávaný případ, neboť uvedené zásady mají nyní stejnou právní sílu jako primární právo.
- 108 Společnosti AOI a SCTC tvrdí, že podle uvedených základních práv je presumpce viny v zásadě zakázána a lze ji připustit jen za výjimečných okolností. Tribunál však vycházel z domněnky skutečného výkonu rozhodujícího vlivu vyplývající z držení 100 % akcií dceřiné společnosti, aniž v projednávané věci existovaly výjimečné okolnosti. Pokuty, které jim byly uloženy, jsou navíc značné, a nikoli minimální.
- 109 Komise se domnívá, že druhá část prvního důvodu kasačního opravného prostředku je nepřijatelná, a konkrétně tvrdí, že je založena na nových argumentech.
- ii) Závěry Soudního dvora
- 110 Jak právem uplatňuje Komise, společnosti AOI a SCTC ve své žalobě v prvním stupni neuvedly argumenty, kterých se dovolávají v rámci druhé části prvního důvodu svého kasačního opravného prostředku.
- 111 Z ustálené judikatury přitom vyplývá, že umožnit účastníku řízení vznést poprvé před Soudním dvorem důvod, který nevzněl před Tribunálem, by znamenalo umožnit mu předložit Soudnímu dvoru širší spor než ten, o kterém měl rozhodovat Tribunál. V rámci kasačního opravného prostředku je tak pravomoc Soudního dvora omezena na přezkum posouzení provedeného Tribunálem týkající se důvodů, které před ním byly projednány (výše uvedený rozsudek *AceaElectrabel Produzione v. Komise*, bod 113 a citovaná judikatura).
- 112 V důsledku toho je druhou část prvního důvodu kasačního opravného prostředku nutné odmítnout jako nepřijatelnou.

113 Argumentace shrnutá v bodě 108 tohoto rozsudku je vzhledem k judikatuře uvedené v bodě 46 a 47 tohoto rozsudku v každém případě zcela neopodstatněná.

114 První důvod kasačního opravného prostředku proto musí být v celém rozsahu zamítnut.

2. K druhému důvodu kasačního opravného prostředku podanému společnostmi AOI a SCTC, vycházejícímu z porušení práva na obhajobu, jakož i z porušení čl. 48 odst. 2 jednacího řádu Tribunálu

a) Argumentace účastníků řízení

115 Společnosti AOI a SCTC zaprvé tvrdí, že Tribunál porušil jejich právo na obhajobu, když se v rozporu s čl. 48 odst. 2 svého jednacího řádu ztotožnil s novým argumentem, který Komise předložila ve své odpovědi na písemnou otázku Tribunálu.

116 V uvedené odpovědi totiž Komise ustoupila od svých dřívějších prohlášení, podle nichž se společnostem Universal a Universal Leaf během správního řízení podařilo vyvrátit domněnku skutečného výkonu rozhodujícího vlivu vyplývajícího z držení 100 % akcií společnosti Deltafina a poprvé tvrdila, že se rozhodla nevycházet pouze z této domněnky, nýbrž že se rozhodla prokázat odpovědnost na dvojím základě zohledněním i dalších důkazů, o kterých tvrdila, že tyto v případech mateřských společností Universal a Universal Leaf neexistovaly. Ve svých písemnostech však společnosti AOI a SCTC neměly možnost na argument vycházející z uvedeného dvojího základu odpovědět.

117 Zadruhé společnosti AOI a SCTC zdůrazňují, že podle ustálené judikatury je Komise povinna držet se odůvodnění uvedeného ve sporném rozhodnutí a nemůže toto rozhodnutí odůvodňovat a *posteriori* před unijním soudem. Tento požadavek platí a *fortiori* pro Tribunál.

118 Společnosti AOI a SCTC poukazují na to, že body 371 až 373 odůvodnění sporného rozhodnutí neobsahují žádný odkaz na kritérium dvojího základu uvedené Tribunálem. Tribunál tak určil metodu údajně použitou Komisí tak, že ji a *posteriori* vyvodil z kontextu tohoto rozhodnutí. Důvody, které mohly vést Komisi k tomu, aby se v uvedeném rozhodnutí vyjádřila nejednoznačně, však v každém případě Tribunál neopravňují k tomu, aby zlehčoval nedostatky odůvodnění Komise, ani k tomu, aby je odůvodňoval dodatečně.

119 Komise se domnívá, že druhý důvod kasačního opravného prostředku je nepřipustný, protože argument založený na vadě řízení před Tribunálem je ve stadiu řízení o kasačním opravném prostředku přípustný pouze tehdy, vedla-li tato vada k poškození zájmů žalobce. Společnosti AOI a SCTC však neprokázaly, že by jejich zájmy byly poškozeny. Komise navíc tvrdí, že tento důvod kasačního opravného prostředku je irelevantní.

b) Závěry Soudního dvora

120 Úvodem je třeba odmítnout argumentaci, kterou Komise tvrdí, že tento důvod kasačního opravného prostředku je nepřipustný. Jak totiž uvedla generální advokátka v bodech 187 a 188 svého stanoviska, argumenty uvedené společnostmi AOI a SCTC vycházejí z porušení práva na obhajobu. Takovéto porušení by však v případě, že by se potvrdilo, mohlo vést ke zrušení napadeného rozsudku.

121 Avšak k věci samé je nutné úvodem konstatovat, že na rozdíl od toho, co tvrdí AOI a SCTC, Tribunál při svém posouzení nevycházel z nového argumentu předloženého Komisí v průběhu soudního řízení, nýbrž, jak vyplývá z bodu 141 a násl. napadeného rozsudku, ze svého vlastního výkladu sporného

rozhodnutí posuzovaného jako celek. Z bodu 147 uvedeného rozhodnutí zejména vyplývá, že prohlášení učiněná Komisí během soudního řízení byla Tribunálem zohledněna pouze za účelem potvrzení jeho vlastního výkladu tohoto rozhodnutí.

- 122 V důsledku toho musí být na jedné straně odmítnut argument uvedený společnostmi AOI a SCTC, podle něhož Tribunál nepřezkoumal odůvodnění uvedené ve sporném rozhodnutí, ale ztotožnil se s novým argumentem předloženým Komisí během soudního řízení.
- 123 Na druhé straně je argument společností AOI a SCTC vycházející z porušení čl. 48 odst. 2 jednacího řádu Tribunálu, jak právem uvedla Komise, irrelevantní. V každém případě tak toto ustanovení na rozdíl od toho, co tvrdí uvedené společnosti, nelze vykládat tak, že jeho cílem je omezit posuzovací pravomoc Tribunálu tak, aby posledně uvedený nemohl podat daný výklad rozhodnutí z důvodu, že tentýž výklad byl některým z účastníků řízení navrhnout opožděně. Společnosti AOI a SCTC měly mimoto na jednání v prvním stupni příležitost zaujmout k prohlášením Komise stanovisko.
- 124 Z toho vyplývá, že druhý důvod kasačního opravného prostředku musí být zamítnut.

3. Ke třetímu důvodu kasačního opravného prostředku podanému společnostmi AOI a SCTC, vycházejícímu z porušení zásady rovného zacházení

a) Argumentace účastníků řízení

- 125 V první řadě společnosti AOI a SCTC tvrdí, že kritérium vycházející z dvojího základu, které Tribunál použil pro prokázání skutečného výkonu rozhodujícího vlivu a přičetl tak mateřským společnostem odpovědnost za chování jejich 100 % ovládaných dceřiných společností, obsahuje trojí právní pochybení.
- 126 Zprvée tato metoda vedla k diskriminaci mezi společnostmi na základě toho, jaké vyhlídky na úspěch má v rámci žaloby jejich argumentace. Komise totiž tím, že zvolila metodu, která z opatrnosti prověřuje případy vyvrácení dotčené domněnky podle dostupnosti dodatečných důkazů, jednala spekulativně a společnosti, na které se sporné rozhodnutí vztahovalo, diskriminovala vůči společnostem, které tímto rozhodnutím dotčeny nejsou.
- 127 Zadruhé se společnosti AOI a SCTC domnívají, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, když vycházel z toho, že Komise zvýšila úroveň požadovaných důkazů, protože neuvedl, že Komise podmínila použití dotčené domněnky dodatečnými indiciemi. Komise tedy mohla tuto domněnku použít bez použití jiného základu pro odůvodnění skutečného výkonu rozhodujícího vlivu.
- 128 Zatřetí společnosti AOI a SCTC uvádějí, že v bodě 376 odůvodnění sporného rozhodnutí Komise vyloučila odpovědnost společností Universal a Universal Leaf proto, že spis neobsahoval žádný náznak faktické účasti posledně uvedených společností na protiprávním jednání. Avšak vzhledem k tomu, že Komise nikdy netvrdila, že se SCC nebo SCTC fakticky podílely na protiprávním jednání, kterého se dopustila WWTE, a přesto vycházela z jejich odpovědnosti, uplatnila vůči nim jiná kritéria, čímž porušila zásadu rovného zacházení.
- 129 V druhé řadě se společnosti AOI a SCTC dovolávají porušení zásady rovného zacházení při použití metody týkající se přičitatelnosti odpovědnosti za protiprávní jednání.
- 130 Tribunál jednak opomněl přezkoumat, zda společnosti Deltafina, Universal a Universal Leaf tvořily jedinou hospodářskou jednotku. Proto Tribunál podle společností AOI a SCTC nemohl určit, zda s nimi bylo zacházeno diskriminačním způsobem v porovnání s posledně uvedenými společnostmi. Ze spisu

navíc vyplývá, že společnost Universal Komisi informovala, že podporuje rozhodnutí společnosti Taes, která je její dceřinou společností, o spolupráci, a že se jednání účastnily dvě dceřiné společnosti, což mohlo naznačovat výkon rozhodujícího vlivu na tyto dceřiné společnosti.

- 131 Dále společnosti AOI a SCTC tvrdí, že situace společností SCC a SCTC byla naprosto obdobná situaci společností Universal a Universal Leaf, neboť všechny tyto společnosti držely 100 % akcií svých příslušných dceřiných společností. Vzhledem k tomu, že Tribunál zrušil sporné rozhodnutí v části, ve které se týkalo společnosti TCLT, měl rovněž zrušit přičtení odpovědnosti společností SCC a SCTC, aby zabránil diskriminačnímu zacházení oproti společností Universal a Universal Leaf.

b) Závěry Soudního dvora

- 132 Zaprvé je ke kritériu dvojího základu, které Komise podle zjištění Tribunálu použila pro určení odpovědnosti mateřských společností, jejichž dceřiné společnosti se účastnily kartelové dohody, jež se týkalo sporné rozhodnutí, třeba připomenout, že Tribunál tento přístup Komise vyvodil z podrobné analýzy uvedeného rozhodnutí a že tato analýza, jak bylo konstatováno v bodě 121 tohoto rozsudku, není stížena vadou spočívající v nesprávném právním posouzení.
- 133 Tribunál svým výkladem právem odmítl zejména výklad bodu 376 odůvodnění sporného rozhodnutí navržený společnostmi AOI a SCTC, podle něhož Komise nevyvodila odpovědnost vůči společností Universal a Universal Leaf z důvodu chybějících důkazů o faktické účasti těchto posledně uvedených společností na protiprávním jednání, neboť takovýto výklad by byl v rozporu s výkladem uvedeného rozhodnutí jako celku, zejména pak s body 18, 376, 384, 391, 392, 397, 399 a 400 odůvodnění tohoto rozhodnutí, které Tribunál ostatně přezkoumal v bodě 133 a násl. napadeného rozsudku.
- 134 V bodech 51 až 53 tohoto rozsudku bylo ostatně konstatováno, že vzhledem k pochybnostem, které měla Komise ohledně legality rozhodnutí opírajícího se pouze o nevyvrácenou domněnku o rozhodujícím vlivu, mohl Tribunál v projednávané věci rozhodnout, že Komise byla oprávněna stanovit si přísnější důkazní břemeno, než jaké je vzhledem k judikatuře uvedené v bodech 46 a 47 tohoto rozsudku považováno v zásadě za dostatečné.
- 135 Je třeba upřesnit, že kritérium dvojího základu použité Tribunálem je objektivním kritériem, protože se omezuje na získání důkazů potvrzujících domněnku skutečného výkonu rozhodujícího vlivu dotčenou mateřskou společností na její dceřinou společnost vyplývajícího z držení veškerého kapitálu této posledně uvedené společnosti. Na rozdíl od toho, co tvrdí společnosti AOI a SCTC, tedy toto kritérium nevychází z přesvědčivosti příslušné argumentace předložené společnostmi, na které se sporné rozhodnutí vztahuje.
- 136 Zadruhé je k uplatňování kritéria dvojího základu v projednávané věci třeba připomenout, že společnosti AOI a SCTC svou argumentací v podstatě tvrdí, že Tribunál byl povinen ověřit, zda společnosti Deltafina, Universal a Universal Leaf tvořily hospodářskou jednotku, a že v případě, že by Tribunál v této souvislosti dospěl ke kladnému zjištění, byl by povinen zrušit sporné rozhodnutí v rozsahu, v němž se týká společností SCC a SCTC, protože s těmito posledně uvedenými společnostmi bylo ve srovnání se společnostmi Universal a Universal Leaf zacházeno diskriminačním způsobem.
- 137 V této souvislosti stačí připomenout, že Tribunál v bodech 141 až 147 napadeného rozsudku právem uvedl, že Komise uplatnila stejná právní kritéria na všechny mateřské společnosti, a že s výjimkou případu TCLT vyvodila nebo nevyvodila odpovědnost uvedených společností na základě důkazů potvrzujících domněnku výkonu rozhodujícího vlivu těchto společností vyplývajícího z toho, že mateřské společnosti drží veškerý kapitál svých příslušných dceřiných společností.

138 Za těchto okolností společnosti AOI a SCTC neprokázaly žádné porušení zásady rovného zacházení, takže třetí důvod kasačního opravného prostředku těchto posledně uvedených společností je třeba zamítnout.

4. K návrhu na snížení pokuty

139 Společnosti AOI a SCTC se domnívají, že v případě zrušení sporného rozhodnutí by měla být snížena pokuta uložená společností AOI a SCTC.

140 Vzhledem k tomu, že s ohledem na všechny výše uvedené úvahy není namíste sporné rozhodnutí zrušit, musí být návrh na snížení pokuty uložené společností AOI a SCTC, který navíc nebyl podán před Tribunálem, v každém případě zamítnut.

141 Jelikož žádný z důvodů uplatněných společnostmi AOI a SCTC na podporu jejich kasačního opravného prostředku nemůže být přijat, musí být tento kasační opravný prostředek zamítnut.

V – K nákladům řízení

142 Podle čl. 69 odst. 2 jednacího řádu Soudního dvora, jenž se na řízení o kasačním opravném prostředku použije na základě článku 118 téhož jednacího řádu, se účastník řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval.

143 Vzhledem k tomu, že Komise požadovala náhradu nákladů řízení a společnosti AOI a SCTC neměly úspěch v řízení o kasačním opravném prostředku ve věci C-628/10 P, je důvodné těmto společností uložit náhradu nákladů řízení o tomto kasačním opravném prostředku.

144 Vzhledem k tomu, že společnosti AOI a SCTC požadovaly náhradu nákladů řízení a Komise neměla úspěch v řízení o kasačním opravném prostředku ve věci C-14/11 P, je důvodné jí uložit náhradu nákladů řízení o tomto kasačním opravném prostředku.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

- 1) **Kasační opravné prostředky se zamítají.**
- 2) **Alliance One International Inc. a Standard Commercial Tobacco Co. Inc. ponese vlastní náklady řízení o kasačním opravném prostředku ve věci C-628/10 P a ukládá se jim náhrada nákladů tohoto řízení vynaložených Evropskou komisí.**
- 3) **Evropská komise ponese vlastní náklady řízení o kasačním opravném prostředku ve věci C-14/11 P a ukládá se jí náhrada nákladů tohoto řízení vynaložených společnostmi Alliance One International Inc., Standard Commercial Tobacco Co. Inc. a Trans-Continental Leaf Tobacco Corp. Ltd.**

Podpisy.